

ELŐFIZETÉSI ÁRA
 FŐSZERKESZTŐ
 SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 RUDAPEST, V., SAS-UTCA 20.
 TELFON 108-00.
 HIRDETÉSEK mm. SZÁMÍTÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.

EGÉSZ ÉVRE 16.- K / FÉL ÉVRE
 NEGYED ÉVRE 4.- K

DR. BISCHITZ BÉLA
 IYVÉ!

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
 ERSCHIEINT JEDEN SONNTAG.

Rézsükségletünk.

Abban a nagy küzdelemben, amely a csatatéren országok és népek sorsa fölött dönt, nemcsak hadseregünk vitézsége és törhetetlensége játszik döntő szerepet, hanem egész közgazdaságunknak, a nemzeti termelésnek összessége is

Mentől inkább vagyunk képesek a háborúval föllépő szükségleteinket a magunk erejével pótolni, annál nehezebb bennünket gazdasági téren kielégíteni, amelyre ellenségeink olyan föltétlenül számítottak.

A modern háborúnak igen fontos hadieszköze a réz.

Ez olyan fém, amelyet most sürgősen a háború technikájában mással pótolnunk nem lehet.

Sem Németország, sem pedig a monarchia nem termel annyi rézet, amennyire szüksége van. Hogy rézsükségletünket fedezhessük, már béke idején is behozatalra vagyunk kényszerítve.

Ugy mi, mint szövetségesünk rézsükségletének legnagyobb részét az Egyesült-Államokból szerzi be.

Mi béke idején szükségletünknek csak mintegy egyharmadát termeljük itthon. Németország pedig alig egyötödét termeli odahaza annak a réz mennyiségnek, amelyet mérhetetlen haditechnikájában és világraszóló iparában fölhasznál.

A világháború sajátos alakulása miatt az Egyesült-Államokból a háború tartama alatt nem láthatjuk el magunkat akadálytalanul rézzel, mert a réz hadi dugárunk van minősítve és az ellenséges hajóhad az ilyen rakományt föltartóztatja és elkobozza.

A semleges államok szintén behozatalra szorultnak, így tehát azoktól sem várhatjuk rézkészleteink pótlását, ha azok esetleg fogyatkozóban lennének.

Igy tehát rézsükségletünk pótlását a belföldi termelés erőszakolásával érhetjük el.

Természetesen azt megmondani pontosan, hogy a háború egy esztendeje alatt monarchiáknak és Németországnak mennyi rézre van szüksége, nem lehet. Annyit állíthatunk, hogy a szükséglet 150—200,000 tonna között ingadozik.

Ennek a mennyiségnek, még ha Németország réztermelését 25,000 tonnára is tesszük, alig egyhatodát vagyunk képesek belföldön előállítani.

Hazánknak réztermelése meglepően kicsiny. Az 1912. évben, amelyről az utolsó statisztikai kimutatások szólnak, mindössze 2418 tonna volt a réztermelésünk. Kohóink pedig ebben az évben 3203 tonna rézet adták át a forgalomnak.

A kincstár ebben az évben mintegy 36% át termelte az összes réznek.

Az 1911 évben réztermelésünk 2079 tonnát tett ki. Ebben az évben az iglói bányakapitányság kerületében egyszerre 66%-kal növekedett a termelés.

Hogy a rézbányászat nálunk nem a legjobb üzlet, mutatja az, hogy ugyanebben az évben 21745 tonna dusított rézércet nem kohósítottak.

Ez bizonyára a külföldi réz nagyobb piacképességében is rejlik, de összefüggésben van ez a dolog a beváltási árfolyammal is, amely még a háború fenyegető rézsükségének közepette is, valami csodálatosan érthetetlen okokból, változatlan maradt egészen mostanig.

Magát a rézsükséget nem szabad úgy fölfogni, hogy az egyenesen katasztrófális volna.

Az utolsó öt év alatt Németországban olyan nagy réztartalékok halmozódtak föl, amelyek fedezik még egy váratlanul hosszú háború rézfogyasztását is.

Németország előrelátásból már összeírta a rézkészleteket.

Nálunk erre szintén előrelátásból csak most került rá a sor.

A mi hadseregünk szintén bőven el van látva a szükséges réz mennyiséggel. Mindamelllett is, hogy haditechnikánk nem fogja nélkülözni a szükséges rézfémet, a behozatal csaknem teljes elmaradása következtében a közfogyasztásra dolgozó ipar bizony erősen kezdi érezni a rézhiányt.

A rézhiány enyhítésére eddig alig tettek valamit a belföldi termelés buzdításával.

Az nem nevezhető magas politikának, hogy takarékosagra intenek.

Kivilágított az is, hogy nem rendelkezünk olyan megfelelő nagyságu, korszerű berendezésekkel, amelyekkel legalább a rendelkezésre álló hulladék rézkészletet elektrolitós úton meglisztíthatnánk azoktól a fémektől, amelyeket a réztől tüziuton nem lehet eltávolítani.

A háború ebből a szempontból is egy nagyon értékes tanulsággal szolgált.

A réztermelésnek megvan nálunk az alapja. És ezt nem volna szabad elhanyagolni s a pillanatnyi piaci árak miatt végpusztulásnak kitenni.

Magyarország fémbányászatára évenként több milliót fizet rá.

Ráfizeti anélkül, hogy remény lehetne ennek a pénznek a visszanyerésére.

A háború most ime rávilágít arra is, hogy ez az áldozat annál is inkább hiábavaló és helytelen utra terelt, meri még egy olyan fontos fémnek, mint a réz, a termelésén sem tudott segíteni.

Az áldozatoknak csak úgy van létjogosultsága, ha azok helyes irányban hozzaitak.

Amint láttuk, bányászati politikánk nem számolt az ország magasabb érdekeivel.

Remélnünk kell, hogy a háboru még el sem mulik és itt is megindul egy tisztító folyamat, amely végre fémányászataink és kohászataink helyes irányu fejlesztésével fog véget érni.

És csak örülhetünk annak, hogy a háboru nemcsak a hadvezérek képességeit mutatta meg nekünk, hanem azoknak a bajoknak mélyére is bevilágított, amelyek fémányászatainkat már-már a végpusztulásba sodorták.

HAZAI HIREK.

Olvasóinkhoz. Nyomdatechnikai okokból lapunk 3. és 4. száma késedelmet szenvedett.

Ugyanis nyomdászemélyzetünk egy része bevonult és míg a megüresedett helyeket pótolták, állott elő az a helyzet, hogy lapunk megjelenése néhány napi késedelmet szenvedett és ezért tisztelettel kérjük nagybecsü olvasóink és hirdetőink szives elnézését.

Halálozás. *Farbaky* István miniszteri tanácsost, az *Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület* ügyvezető alelnökét, egyetlen fiának *Farbaky* István dr. igazságügyminiszteri osztálytanácsosnak f. évi január hó 21-én váratlanul bekövetkezett, tragikus halálával súlyos csapás érte. A megboldogult hült tetemei január hó 24-én délután 3 órakor áldattak meg az ág. h. ev. vallás szertartása szerint a kerepesi-uti temető halottsházában. A gyászpompájú szertartáson a nagy és előkelő rokonságon kívül résztvettek a kormány, a miniszteriumok képviselői, a *m. kir. Kuria*, a *Magyar Jogászegylet*, az *Országos Birói és Ügyészi Egyesület*, az *Ügyvédi Kamara* és az *Országos Kaszinó* kiküldöttei, továbbá jogászéletünk számos kiválósága. A megboldogult földi maradványai *Selmecbányára* szállították, ahol január hó 26-án délután 3 órakor általános részvét mellett helyezték örök nyugalomra az ág. h. ev. sírkertben. Bányász és kohász szakközönségünk országszerte a legőszintébb részvétellel osztozkodik *Farbaky* István miniszteri tanácsos és neje mély fájdalmában.

A Máv. igazgatójának ideiglenes helyettese. A kereskedelemügyi miniszter *Murzsó* Károly kir. tanácsost, miskolci üzletvezetőt Budapestre helyezte és az Államvasutak forgalmi főosztálya igazgatójának ideiglenes helyettesítésével megbizta.

Hősaink. Az ellenségtől körülzárt *Przemyslől* légi posta útján hír érkezett *Baczkó* Gábor bányamérnökről és *Roob* József kohómérnökről. Hírül adtuk annak idején, hogy az első hősiesség ostrom alkalmával vitézségükért többet kitüntettek bányász és kohász szakembereink közül. E rövid üzenet alkalmából szakközönségünk bizonyára hazafias büszkeséggel veszi tudtul, hogy erős várunk második dicső védelmében hadbavonult szakembereink közül is többen részt vesznek.

A hazai érbányászok szövetsége. Az utóbbi időben hangok hallatszottak a hazai érbányászok szövetségének megtoremtése mellett. Kétségtelen, hogy hazai érbányászataink igen nehéz helyzetben van. Pedig, hogy érbányászataink elhanyagolása milyen megbeszélhetetlen károkat rejt magában, arra éppen a háboru fémszüksége tanított meg bennünket. A magyar fém-

bányászat sorsa iránt érdeklődő vállalkozó és szakközönség a legnagyobb örömmel látná, ha a hazai érbányászokat egészséges alapon tömöríteni lehetne. Egy ilyen reális egyesüléssel pusztuló félben levő érbányászataink igen sokat nyerhetne.

A Budapesti Osztály jutalomdíja. Lapunk f. évi 1. számában megemlékeztünk a Budapesti Osztály jutalomdíjáról. Minthogy a jutalomdíj bányászati és kohászati szakkörökben általános érdeklődésre tarthat számot, a jutalomdíj pályázati feltételeit az alábbi teljes szövegben közreadjuk:

Pályázati feltételek az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Budapesti Osztályának jutalomdíjára.

1. §.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Budapesti Osztályának jutalomdíja 100 (Egyszáz) korona értékű arany plakett.

2. §.

A Budapesti Osztály jutalomdíjára pályázhat minden egyesületi tag, aki akár a bányászati, akár a kohászati, vagy velők rokon szakmából az Osztály ülésén önnálló munkásságon alapuló előadást tart.

3. §.

Ha valamelyik tag előadásának megtartása előtt az Osztály elnökségének bejelenti, hogy a jutalomdíjra nem pályázik, előadását a jutalomdíj odaitelésére kiküldött bizottság bírálata alá nem veheti.

4. §.

A jutalomdíj egy naptári évben csakis akkor adható ki, ha a bírálata alá vonható előadások száma legalább 5 (Öt)-re emelkedik.

Ha egy év alatt öt bírálata alá vonható előadás nem volna, úgy az előadások a következő évben tartott előadásokkal együtt jönnek versenyre.

5. §.

A jutalomdíjat mindenkor 5 (Öt) tagu bíráló bizottság ítéli oda. A bíráló bizottságnak mindenkor tiszteletből tagja az előző évi plakettnyertes.

A bíráló bizottság rendes tagjaival egyidejűleg 3 (Három) póttagot is kell választani, akikből a rendes tagok időközbeni kilépése, vagy akadályoztatása esetén a bíráló bizottság kiegészíthető.

6. §.

A bíráló bizottságot a naptári év utolsó ülésén kell megválasztani. A megválasztott bírálók 8 (Nyolc) napon belül nyilatkozni tartoznak, hogy tisztüket s az azzal járó kötelességet magukra vállalták-e?

A bíráló bizottság tagjai a jutalomdíjra nem pályázhatnak. Azt a bizottsági tagot, aki megválasztása után a jutalomdíjra pályázik, a bíráló bizottságból kilépettnek kell tekinteni.

7. §.

A bírálók minden napirendre kitűzött önnálló előadáson tartoznak megjelenni, akadályoztatás esetén pedig elmaradásukat bejelenteni.

8. §.

A bíráló bizottság javaslatát köteles oly időpontban elkészíteni, hogy a bírálata kihirdetése s

a plakett ünnepélyes átadása az Osztály közgyűlésén megtörténhessék. Az ítélet meghozatala előtt jogában áll a bizottságnak az előadókat kézírataik (jegyzeteik stb.) bemutatására felhívni

A jutalomdíj odaitélése nyílt szavazás útján történik és az így hozott határozat végérvényes.

A bíráló bizottság döntését írásbeli jelentéssel tartozik megokolni.

9. §.

A kitüntetett felolvasás, vagy előadás szabadrendelkezésű tulajdonjoga a szerzőé marad.

Budapest, 1914. évi december hó 22-én

A Budapesti Osztály Elnöksége.

Alumíniumgyártótelep Biharmegyében. Az Allgemeine Aluminium Industrie Gesellschaft Biharmegyében még az év március elsajé előtt nagyszabású alumínium-kitermelést kezd meg nagy német tőkével. A társaság a Drágán-völgy nagy vízerejének kihasználásával alumíniumgyárat akar későbbben létesíteni. A nyersérc beszállítására ezelőtt négy héttel kötötték meg a szerződést a bihari erdőipar részvénytársasággal, amelytől bérbevevették a helységből Dobrestig, a vasútállomásig vezető nyolc kilométer hosszú sodronykötélpályát és a hat kilométer hosszú gőzüzemi iparvasutat. Egyelőre évi ötvenezer tonna nyersérc szállítására kötötték meg a szerződést a bihari erdőipar részvénytársasággal azzal a kikötéssel, hogy ha 1915. év március hó 1-ig az alumíniumgyár az ércszállítást nem kezdené meg, minden késedelmes nap után bizonyos összegig bányapénzt fizet a részvénytársaságnak. Az alumíniumgyár felállításával kihasználást nyerne a Drágán-vizesés, amely alkalmas nagyobb gépek turbináinak hajtására és eddig esodálatosképpen teljesen kihasználatlan maradt, dacára annak, hogy a bihari hegyekben gazdag és kitermelésre érdemes ércelőjövetelek vannak.

A rézszükségletünk fedezve van. A mi hadvezetőségünk bőven el van látva rézzel, melynek maximális árát nálunk ez ideig nem is kellett megálapítani. Németországban már régebben hatóságilag szabták meg nemcsak a réz, hanem a többi fémek árát is. A berlini *Metallbörse* című szaklap most érdekes cikket közöl Noah Ernő dr. tollából. Szerinte Németország és a monarchia készletei olyan bőségesek, hogy rézhányról

jövőben sem lehet szó. Háboru alatt Németország évi szükséglete legfőleg 100.000 tonna, melyből 25.000 tonnát maga termel. A behozatal természetesen most szűnetel, miután mindegyik állam rézkiviteli tilalmat adott ki. Azonban az utolsó öt évben Németország 200.000 tonnával több rozet hozott be, mint amennyire szüksége volt. A készletek most meghaladják az 1,150.000 tonnát. Ehhez csak az a megjegyzésünk van, hogy a legelsőrangú érdekünk a hazai réztermelés minden lehető eszközzel való fokozása.

Árjegyzéke a besztorcebányai kir. rézpörölyhivatal kovácsolt és hengerelt rézgyártmányainak. Érvényes 1915. évi január hó 1-től. Mosó- és pálinkakatlanok, mosótál, süvegek és ezekhez hasonló mélyített gyártmányok: 400 mm.-ig 100 kgr. 323 korona, 400—800 mm.-ig 100 kgr. 317 korona, 800—1100 mm.-ig 100 kgr. 317 korona, 1100—1200 mm.-ig 100 kgr. 357 korona, 1200—1300 mm.-ig 100 kgr. 377 korona. Takaréktűzhelyüst 100 kgr. 333 korona. Kacsula 9—12 mm.-ig 100 kgr. 310 korona. Kacsula 13—28 mm.-ig 100 kgr. 300 korona. Kazánfenék 100 kgr. 305 korona. Rudrész □ 100 kgr. 297 korona. Óeskarez 100 kgr. 221 korona. Árak helyt, Besztorcebánya vasúti állomás.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Szenrekvirálás Ausztriában. Az osztrák kormány Bécs, Krakó és Linz, továbbá több község és iparvállalat szén szükségletének biztosítására nagymennyiségű szenet foglalt le. A szénbányák kötelesek naponkint meghatározott mennyiségű szenet szállítani. A karvini bányák naponkint 800, az északnyugati cseh bányák 1000 tonna szenet kötelesek Bécsbe szállítani. Valószínűleg neustokára fölemelik az északnyugati cseh szénbányákból rekvirált szénmennyiséget napi 2000—3000 tonnára.

Angliában szénstrájk fenyeget. Nyugat-Yorkshire bányászainak határozataiból semmi sem került nyilvánosságra. Hír szerint a többség elhatározta, hogy egy hónapi határidővel fölmondja a munkát a tulajdonosoknak. Remé, hogy megakadályozzák a szénstrájkot, de a helyzet komoly.

LAUFER GÉPGYÁR

Budapest VII.
Palota út 1511.
Telefon. 75-40.

Kötélpályák.
Kisvasutak.
Bányakocsik.

A szénszindikátus ujjaalakítása. Mértékadó körökben a rajna westpháliai szénszindikátus ujjaalakítására vonatkozó tárgyalások eddigi menetét igen kedvezően ítélik meg. Tekintettel arra a körülményre, hogy az eddig felhozott ellenvetések csak formaiak, biztosra veszik, hogy a szindikátust esetleg már ez év október 1-én újra meg lehet alakítani. A bányatársaságok folyó hó 23-iki ülésén elhatározták, hogy október 1-ig tartózkodni fognak minden önálló, tehát a régi kontingens keretén kívül eső eladástól.

Az új dél-walesi acélipar. Új dél-wales acélipara a szállítás drága díjtétele és a rendelkezésre álló hajótér fogat csekélyisége következtében érchiányban szenved.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Verbandsbildungen in der deutschen Montanindustrie. Neben der Verlängerung, beziehungsweise Erneuerung des Rheinisch-Westfälischen Kohlensyndikats auf veränderter Grundlage beschäftigt die deutsche Montanindustrie seit einer Reihe von Jahren die Bildung von Verbänden für die sogenannten B-Produkte, das sind die *Fertigeisenfabrikate*. Die Errichtung solcher Kartelle wurde schon in Aussicht genommen, als im Jahre 1904 der Deutsche Stahlwerksverband ins Leben trat. Durch Festlegung der Beteiligungsziffern für jene B-Produkte glaubte man schon damals die Grundlage für die Verbandsbildung gefunden und damit eine durchgreifende Syndizierung in der gesamten deutschen Eisenindustrie vorbereitet zu haben. Es kam indessen anders als man berechnete: denn die angebotene Verbandsbildung ist nicht allein gänzlich misslungen, auch die noch bestehenden Verbände für Walzdraht und die fertigen Drahtprodukte, für Bleche und für Röhren zerfielen, der Stahlwerksverband selbst konnte nur durch das Opfer der völligen Preisgabe der B-Produkte verlängert werden und statt der durchgreifenden Syndizierung ist somit die völlige Verbandslosigkeit für die erwähnten Eisenfabrikate eingetreten. An Versuchen und brauchbaren Vorschlägen hat es auch dann nicht gefehlt, als der gewaltige Konzentrationsprozess der Werke im Verein mit dem weiteren Ausdehnungsdrang der Unternehmungen einzusetzen begann und für die Eisenkartelle ganz neue Formen verlangt werden mussten. Man hat im Durchschnitt fast jährlich einmal in den Verbandsfragen verhandelt, besonders im Mai letzten Jahres, als in Verbindung mit der Erneuerung des Kohlensyndikats der Antrag gestellt wurde, gleichzeitig eine durchgreifende Syndizierung in der Eisenindustrie herbeizuführen. Der Krieg führte dann den Abbruch der Verhandlungen herbei, indessen würde man auch bei dem Vorhandensein politisch ruhigerer Zeiten nicht zum Ziele gekommen sein. Die Gründe scheinen in einer prinzipiellen Verbandsgegnerschaft gewisser Werke zu liegen, man zieht dort anscheinend die durch keinerlei Rücksichtnahme gehemmte freie Bewegungstätigkeit der B-Produkte dem Vorteil der etwas höheren Preise, wie sie Verbände manchmal mit sich bringen, vor. Trotz dieser wiederholten Misserfolge ist nun neuerdings der Antrag gestellt worden, die Verhandlungen für die Syndizierung der B-Produkte erneuert aufzunehmen und eine demnächst stattfindende Versamm-

lung der Werkbesitzer wird sich mit der Angelegenheit zu beschäftigen haben. Die Vorschläge gehen dahin, als Grundlage für die Beteiligung in den einzelnen Produkten die Rohstahlproduktion zu schaffen. Um dem unausgesetzten Ausdehnungsdrang der Werke entgegenzuarbeiten, ist weitestgehender Produktionschutz vorgesehen. Irgendwelche Aussicht, dass diese Bestrebungen einen Erfolg im Sinne der angebahnten Kartelle erbringen werden, ist so gut wie gar nicht vorhanden. Die Mehrzahl der Werke vertritt die Ansicht, dass die heutige Zeit für derartige Verhandlungen die denkbar ungeeignetste ist. Es lässt sich noch gar nicht übersehen, welche Folgen der Ausgang des Krieges für die deutsche Eisenindustrie mit sich bringen wird und infolgedessen sind die Werke auch derzeit gar nicht in der Lage, sich auf die Dauer von zehn Jahren, wie es in dem Vorschlag vorgesehen ist, auf ein bestimmtes Produktionsprogramm festzulegen, dann aber auch fehlt es den Werksleitern an der nötigen Zeit für derartige umfangreiche Konferenzen, umso mehr, als vielfach die Meinung vorherrscht, dass, nach den bisherigen Verhandlungen zu urteilen, die Sache letzten Endes auch, wieder resultatlos sein wird. — Aus *Essen* wird uns telegraphiert: Heute fand in Düsseldorf die angekündigte Versammlung der Röhrenwerke statt. Nach einer Aussprache über die Marktlage bekundete sich im Anschluss an die *Verhandlung wegen Bildung eines B-Produkte umfassenden Rohstahlverbandes* die allgemeine Geneigtheit für die Gründung eines *Röhrenverbandes*. Es wurden einige Kommissionen zur Erledigung der Vorarbeiten gewählt und später sollen die Verhandlungen in einer weiteren Vollversammlung der Werke fortgesetzt werden.

VALÓDI

PERSA SZÖNYEGEK

minden létező minőségben, színben és méretben.

≡ NAGY VÁLASZTÉK! ≡
OLCSÓ SZABOTT ÁRAK!

≡ TELEFON-SZÁM 140-64. ≡

POLGÁR HUGÓ ÉS EMIL
Budapest, V., Erzsébet-tér 18. (Sas-u. sarok).

Ha érdeklődik,
ha rendel,
hivatkozzék
„A BANYÁ”-ra.